

ובהכי הוי בדיקה. והא דקתני שלשה חודשים היינו פירות הגדילים במשך תקופה של שלשה חודשים.

תא שמע: דאמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן: אדר וניסן לח. אלול ותשרי יבש. משמע שכל אחד יאכל בזמנו.

ודחינן: דלמא, פירי דאלול ותשרי מאכילנא ליה באדר וניסן. ולעולם בזמן אחד אוכל הכל.

והוינן בה: וכמה מאכילין אותו בכל יום?

אמר רבי יוחנן משום רבי פנחס בן ערובא: כגרוגרת.

אמר עולא: בעי במערבא: האם הא דאמרי כגרוגרת, היינו שנותנים לו כגרוגרת מהרפואה בסעודה ראשונה שאוכל בכל יום. או דלמא: בכל סעודה וסעודה צריך לאכול גרוגרת.

אם תמצוי לומר שאוכל בסעודה ראשונה. מתי יאכלנה? קודם אכילה, או לאחר אכילה⁽¹⁶⁾.

קודם אכילה ודאי מעלי לה כסמא. כדרך כל סם רפואה שמועיל יותר קודם אכילה.

לאחר אכילה מאי? האם מועילה הבדיקה.

ותו מיבעיא לן: קודם שתיה או לאחר שתיה?

קודם שתיה ודאי מעלי ליה, כשערי, שדרך בהמה טהורה לאכול שעורים קודם שתיה ומועיל לה.

לאחר שתיה, מאי?

עוד איבעיא להו: איך יאכלם, כשהוא קשור או כשהוא מותר. לפי שאוכל יותר בשמחה כשהוא מותר.

וכשאוכל מותר, ודאי מעלי ליה, והא לא איבעיא להו. אוכל קשור, מאי?

עוד איבעיא להו: האם אוכל לבדו או עם חבריו.

כשאוכל עם חבריו ודאי מעלי ליה שנהנה יותר. כי איבעיא להו: לבדו, מאי?

והיכן יאכלם בעיר או בשדה?

בשדה ודאי מעלי ליה, שיש לו שם יותר אור. בעיר, מאי? מי מהני.

בעי רב אשי: אם תימצוי לומר שאוכל בשדה.

גינה הסמוכה לעיר, מאי? האם היא כשדה או לא?

ומסקינן בכל הני בעיות: תיקו:

שנינו במשנה: רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: בודקין אותו ג' פעמים בתוך שמונים יום:

אמר רב נחמן בר יצחק: ובלבד שיהיו משולשים. ששמונים יום אלו יחלקם לג' חלקים שווים, ויבדקנו כל כ"ו יום וחצי, ובפעם השלישית ביום כ"ז. לפי שבשלש זמנים אלו דרכו של המום הזה לעבור, ואם

לט-א

מתניתין:

חוטמו שניקב, ושנפגם. [ופגימה יש בה
חיסרון⁽¹⁸⁾] ושנסדק.

שפמו, [ויש גורסין: שפתו] שניקבה,
שנפגמה, שנסדקה.

גמרא:

תנו רבנן: ניקבו חוטמין [זה לתוך זה]
מבחוץ, היינו מחיצות החיצונות של
החוטם, הרי זה מום.

מבפנים, היינו מחיצה החולקת את החוטם,
אינו מום. לפי שאינו נראה והוי מום
שבסתר⁽¹⁹⁾.

שנינו במשנה: שפתו שניקבה, ושנפגמה,
ושנסדקה:

אמר רב פפא: האי "שפתו" היינו תורא ברא
דשיפתיה, רק בחודה החיצוני של השפה
ולא בכל רחבה.

מתניתין:

המשנה ממשיכה למנות מומין שבפה.

חוטין החניכיים, החיצונות שבאמצע

לא בדק אז יתכן שהמום עבר ושוב חזר.

בעי מיניה פנחס אחוה דמר שמואל,
משמואל:

אכל עשבים אלו לרפואתו ולא איתסי שלא
הועיל לו. האם למפרע הוי מומא, משעה
שהתחיל לו. או מיכן ולהבא הוי מומא.

למאי נפקא מינה?

למימעל בפדיונו. והספק אינו לגבי בכור
בעל מום, כיון דלא שייך ביה פדיון. אלא
לענין שאר פסולי המוקדשין שנפדין, שהיה
בהם מום של מים בעיניהם, וחילל קדושתם
על מעות בתוך זמן הבדיקה, ואחר כך עבר
הזמן.

אי אמרת למפרע הוי מומא, אם כן נתברר
כי חילולו היה חילול, והמעות נתפסו
בקדושה, הילכך אם נהנה מהמעות מעיל.

ואי מיכן ולהבא הוי מומא נמצא שבזמן
שחלל על המעות עדיין לא היה מום בקרבן
והמעות לא נתפסו בקדושה. הלכך, לא
מעיל.

מאי?

קרי שמואל עליה דרב פנחס: "פסחים בזו
בז". כלומר, כשם שאין הדעת סובלת שיהיו
חגרים בזוזים ביזות כמו כן אתה רב פנחס
שאינך מחודד⁽¹⁷⁾ שאלת שאלה כזו שאיני
יודע עליה תשובה.

17. ביחס לשמואל, רבינו גרשום.

18. רש"י ריש פירקין.

19. בחזו"א כתב דלפירוש רש"י דאיירי

במחיצות החיצונות, לא גרסינן בברייתא "זה
לתוך זה". והרמב"ם גרס לה ופירש דאיירי
בניקבה מחיצה החולקת ו"מבחוץ" היינו סמוך
לשפת החוטם דמקרי גלוי. עיי"ש.

מן התיומת ולפנים, ותיומת עצמה כלפנים.
במה דברים אמורים דלא הוו מום —
ושנפגמו שחסרו. ושנפגמו, נחתכו בסכין
כעין סדק.

אבל נעקרו, שוחטין. דחשיב מום אפילו
בפנימיות.

רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין
אלא על החיצונות. אבל פנימיות שנעקרו,
מישחט לא שחטין עליהו, דלא חשיב מום
גמור אלא ימתין עד שיפול בו מום אחר.
אבל מכל מקום אפסולי מיפסל למזבח.

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: אין
משגיחין על התיומת כל עיקר, ואפילו
איפסולי לא איפסיל למזבח.

כעני רב אחדבוי בר אמי: האם יש מום של
"מחוסר אבר" מבפנים, וכגון שחסר לו אחד
האברים הפנימיים או אין מחוסר אבר
מבפנים.

והוינן בה: למאי נפקא מינה?

אי לבכור, "פסח ועזר כתיב". ומשמע מום
שבגלוי אין, בסתר לא.

אי לקדשים, "עזרת או שבור" כתיב.
ומשמע נמי בגלוי ולא בסתר.

ומשנינן: לאישהוטי לבכור על מום
שבסתר, ולאפרוקי, לפדות קדשים אחרים
על מום שכזה — לא איבעיא לי. דודאי לא
חשיב מום גמור כיוון שהוא בסתר.

כי מבעיא לי לאיפסולי למזבח. מאי?

הפה⁽²⁰⁾ שנפגמו, שחסרו מעט, ושנפגמו
שלא נחסרו אלא נחתכו בסכין כעין סדק.

והפנימיות, החניכיים של השינים הטוחנות,
שנעקרו.

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: אין בודקין
מן המתאימות, שיניים טוחנות, ולפנים.
שכל מום שיש שם אינו מום שבגלוי ואין
שוחטין עליו את הבכור. ואף לא את
המתאימות, אף המתאימות עצמן אין
בודקים שאין מומן מום שבגלוי.

גמרא:

תנו רבנן: איזהו התיומת?

מן התיומת ולפנים, ותיומת עצמה כלפנים.
ואין שוחטין עליה.

רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין
אלא על החיצונות בלבד.

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: אין משגיחין
על התיומת כל עיקר, ואף למזבח לא נפסל.

מאי קאמר? דאמר איזהו התיומת, מן
התיומת ולפנים.

ותו, רבי יהושע בן קפוסאי, היינו תנא
קמא?

ומבארין: היסורי מחסרא והכי קתני:

איזהו הפנימיות? דאמרין עליה במתניתין,
נעקרו הוי מום. נפגמו או שנפגמו לא הוי
מום.

20. ועיין מה שציינו לעיל דף ל"ז, א.

כאן דפסלינגן, כשנבראה בשמים וחסרו.

כאן דמכשרינגן, כשנבראה באחת מעיקרא.

ופרכינגן: ומי מצי אמרת דברייתא דפסלה מיירי דהיו שמים וחסרו. והא דומיא דשליש קתני. מה שלש הם מעיקרא. אף אחת היא מעיקרא. ולא שהיו שמים וחסרה. הלכך ליכא לתרוצי הכי.

אלא הכא, בהאם יש בריה בכליאה אחת קמיפלגי.

מר דמכשיר סבר: יש בריה שנבראת באחת. ומחזקינגן דמעיקרא הוי בה רק אחת.

ומר דפסיל סבר: אין בריה נבראת באחת.

ורבי יוחנן אמר: דכולי עלמא אין בריה נבראת באחת. וחסרון מבפנים, שמיה חסרון.

ולא קשיא שתי הברייתות אהדדי.

כאן שחסרה קודם שחיטה. הלכך פסלה.

כאן שחסרה לאחר שחיטה. הלכך שריא.

ופרכינגן: ולאחר שחיטה, אם חסרה קודם קבלה של הדם לאחר שחיטת הקרבן — מי שרי?

והאמר רב זירא אמר רב: הצורם אוזן לט-ב הפך (21) של הכהן משיח לאחר שחיטה, ואחר כך קיבל דמו, פסול, משום שגם בשעת קבלה צריך שיהיה הקרבן שלם.

וצדדי הספק הם: "תמים יהיה לרצון" אמר רחמנא. דמשמע — "תמים", אין. חסרון לא. ואפילו בחסרון של אבר מבפנים מיפסיל גבי מזבח, דהא האי קרא דכתיב ביה "לרצון" בהקרבה למזבח איירי.

או דלמא: האי "תמים יהיה לרצון" קאי אמאי דכתיב בתריה "כל מום לא יהיה בו" — מה מום מאבראי, כדכתיב בתריה "עורת או שבור". אף חסרון מאבראי.

תא שמע: דתניא: כתיב בקרבנות "ואת שתי הכליות", דמשמע — ולא בעל כוליא אחת, ולא בעל שלש כוליות.

ותניא אידך: כתיב בסיפא דההיא קרא: "ואת היותרת על הכבד על הכליות יסירנה" לרבות בעל כוליא אחת להקרבה. ד"יסירנה" משמע — כוליא אחת, יסירנה ויקטירנה.

סברוה, דכולי עלמא אין בריה בכליאה אחת, שאין דרכה של בהמה להיבראות בכליאה אחת. והא, שיש לה רק כוליא אחת — מיחסר חסר.

לימא בהא קמיפלגי: דמר דפסיל סבר: חסרון מבפנים שמיה חסרון.

ומר דמכשיר סבר: חסרון מבפנים לא שמיה חסרון.

אמר רב חייא בר יוסף: דכולי עלמא יש בריה באחת, ויתכן שנולדה בכליאה אחת. וחסרון שהוא מבפנים שמיה חסרון.

ולא קשיא הסתירה שבין הברייתות דחד תני כשר וחד תני פסול.